



EAPC blog

GENERAL

Obrint finestres: la coherència entre el pensament polític i el servei públic, a càrrec de Raül Digón

🕒 4 de novembre de 2016 👤 XARXES 💬 3 COMENTARIS



Divendres passat es va dur a terme la segona de les cinc sessions del cicle “Obrint finestres: reptes de l’administració pública al segle XXI”, amb el títol de **“La coherència entre el pensament polític i el servei públic”** i a càrrec de la Dr. Raül Digón, professor associat del Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i de l’Administració i Filosofia del Dret de la Universitat de Barcelona.

Aquesta segona jornada ha començat fent un vincle clar amb la pregunta que la Dra. Román va deixar pendent de resoldre al final de la seva sessió: quina és la relació entre el servidor públic i el polític? Aquesta fou una de les darreres qüestions de la classe dedicada a l’ètica i podem afirmar que ha estat el centre de la segona, per bé que el Dr. Digón ha iniciat amb una reflexió molt més general i elevada.

En aquest sentit, la primera provocació ha partit de la filosofia política: per què ha d’existir l’Estat? Per què cal obeir les lleis? Quan estem justificats per desobeir-les? I, en aquest entorn, quina és la

dimensió ètica i quins són els conflictes recurrents que es produeixen en la connexió entre els funcionaris i els responsables polítics?

Aquestes i d'altres qüestions han estat resoltes a través de diferents filòsofs que, evidentment, plantegen les respostes i solucions des de diferents punts de vista i perspectives teòriques. Així, segons parlem de Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau o Immanuel Kant, la visió de l'ésser humà i l'establiment del contracte social és diferent. Tanmateix, el resultat sempre arriba al mateix port: l'Estat és el resultat d'un pacte, d'un contracte social que fixa unes regles del joc.

Però vegem el que segons el ponent exposen els diferents filòsofs sobre **què succeiria si no existís l'Estat i l'autoritat amb capacitat de coacció**. En primer lloc, Hobbes pensa que la condició humana és agressiva i potencialment violenta, defensant que l'home és un llop per a l'home, fet que justifica un Estat molt potent que garanteixi la seguretat. Al seu torn, Locke afirma que les persones són iguals i tenen uns drets, entre els quals hi destaca la propietat. És per això que per a l'autor la raó d'ésser de l'Estat es basa en vetllar per la protecció eficaç d'aquesta propietat. En tercer lloc, i segons el professor Digón, Rousseau defensa una idea molt més optimista del què és l'home. Segons el filòsof suís, l'home és un ésser perfecte i són les institucions les que el fan malbé. En aquest sentit, la seva concepció de l'Estat està centrada en el bé comú i en el fet que l'obediència de les lleis de les que ens dotem és el que ens fa ser lliures. Finalment, Kant és qui aporta la visió més rica i sofisticada. El filòsof prussià defensa la sociabilitat insociable, sota la qual la persona no té la simplicitat que defensa Hobbes i tampoc la complicació que manté Rousseau.

Després d'aquesta revisió teòrica del concepte d'Estat, el professor Digón ha avançat cap a la **definició de la societat civil, la divisòria entre les institucions de l'Estat i la resta de ciutadans i la construcció de democràcies liberals**, les quals es regeixen pel compliment de la regla de la majoria, el respecte a les minories, l'alternança i la representativitat, entre d'altres. I al mateix temps, si parlem de democràcies liberals, també cal afirmar que existeix una certa tendència a encarregar la tasca política a unes persones determinades que estan especialitzades i que formen l'estrat polític, el qual es diferencia de la resta, al qual anomenem estrat social. Així doncs, hi ha una minoria que s'encarrega de gestionar els efectes i els assumptes de la majoria, i una majoria que és gestionada per part de les elits.

En aquest sentit, i retornant a Rousseau, es pot afirmar que els estats que funcionen són aquells en que els ciutadans s'impliquen en els assumptes públics. I així, podem pensar que un diputat, per exemple, és una persona delegada que assumeix aquesta responsabilitat.

Però si parlem de Catalunya, podem afirmar que tenim un model d'especialistes o bé un model que implica a tothom?

Digón afirma que les societats contemporànies són molt complexes i s'estructuren d'acord amb una piràmide d'implicació, d'estratificació política, que respon a sis segments en funció del tipus d'influència que s'exerceix: el primer, format per governants i càrrecs electes; el segon, on trobem les persones influents que actuen de forma oberta o opaca, *lobbies*, periodistes i funcionaris; el tercer, format pels activistes o per persones que participen en els moviments socials i els partits polítics; en quart lloc, el públic atent que segueix l'actualitat perquè vol estar informat; el cinquè format pels

votants; i, finalment, el sisè segment que agrupa a aquelles persones que no participen de cap manera (immigrants, abstencionistes o “passotes”).

D'acord amb aquesta estratificació, **quin lloc ocupen els funcionaris?** Quin paper tenen com a professionals els funcionaris de carrera, els treballadors interins i els laborals presents a l'administració pública? A aquestes qüestions, Digón ha respost afirmant que l'ordenament jurídic és molt exigent amb el treballador públic. En aquest sentit, el servidor públic està obligat a actuar d'acord amb uns principis estrictes de l'administració pública: la neutralitat, la confidencialitat, l'eficàcia, l'eficiència, l'honradesa, respectant la igualtat de tots i respectant els drets fonamentals, entre d'altres. I malgrat tota aquesta exigència, el treballador públic ha estat molt denostat. I és que durant els darrers temps hi ha hagut una certa campanya que ha vinculat els funcionaris a l'existència de privilegis i ha criminalitzat el treball pel bé comú. Contràriament, avui cal considerar que treballar per l'erari públic és una font de promoció de la igualtat d'oportunitats que permet satisfer la vocació de servei públic que algunes persones tenen i manifesten i que, al mateix temps, exigeix molta transparència.

Arribats a aquest punt, la sessió ha retornat a la primera qüestió de la sessió: la del **conflicte estructural que existeix entre el treballador públic i els seus caps**, aquells qui formen part del segment polític. O dit d'una altra manera, els problemes derivats d'articular el vèrtex polític i el vèrtex administratiu. En la mateixa línia, una altra qüestió rellevant: quin és l'efecte que té i quines dificultats genera el relleu sovintejat dels polítics en els equips de treball dels que formem part? La resposta ha estat clara: no es tracta de comparar les virtuts i els defectes de les persones que dirigeixen sinó de tenir clar quins problemes estructurals genera aquest assumpte. Per resoldre-ho, és necessari que hi hagi una comunicació fluïda i una clara diferenciació de perfils entre els responsables polítics, els caps de servei i els administratius. Una diferenciació que porta a pensar que les persones que tenen responsabilitat política són persones amb ambició, amb necessitat d'obtenir uns resultats ràpids en qualsevol matèria i subjectes al *feedback* amb la premsa. Per això són persones que estan subjectes a uns tempos molt concrets, els quals a l'actualitat es produeixen amb més rapidesa que en el passat. En canvi, els caps de servei o els tècnics amb perfil executiu són persones creatives i en funció de la discrecionalitat que tinguin poden tenir una capacitat important de proposta. Això també és així perquè gaudeixen d'un més llarg recorregut en la seva carrera a l'administració pública.

I per acabar aquest argument: cal tenir en compte que dins de l'administració hi ha departaments o unitats que gaudeixen d'una major estabilitat i d'altres menys. Per exemple, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya ha tingut 15 direccions diferents en 30 anys, fet que propicia la inestabilitat esmentada i la dificultat de consolidar mínimament els diferents projectes a impulsar. Una inestabilitat que també es produeix en unitats més polititzades, com per exemple les polítiques de memòria i drets humans, que també pateixen canvis sovintejats.

En resum, i per recapitular, algunes qüestions o consideracions que aquesta sessió ha volgut resoldre i algunes que caldrà continuar reflexionant:

– Què he fet jo, com a servidor públic, per treballar a l'administració pública? Els servidors públics no són simples executors sinó que són professionals amb unes capacitats ben específiques.

– Quins són els valors que guien el servei públic?

- Com es posa en valor la tasca que es fa d'atenció ciutadana?
- Quin és el concepte de responsabilitat que han de tenir els servidors públics?

Mònica Sabata Fernández

Parc de les Humanitats i les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona

📌 FORMACIÓ, INNOVACIÓ, OBRINT FINESTRES, RAÜL DIGÓN

ENTRADA PRÈVIA

[Més enllà dels pressupostos – Anna Tarrach i Colls](#)

ENTRADA SEGÜENT

[Parlem d'SmartCities \(I\): SmartCAT: Catalunya serà digital o no serà – Jordi Puigneró](#)

Comentaris a Obrint finestres: la coherència entre el pensament polític i el servei públic, a càrrec de Raül Digón



Pepa ha dit:

RESPON ↩

8 DE NOVEMBRE DE 2016 A LES 10:51 AM

Doncs es treballa millor amb aquests càrrecs polítics que amb alguns funcionaris. En concret, que amb els directors d'IES, que pel fet de ser'ho, es creuen amb dret a tot, incloent-hi escridassar-te i dir-te que manen ells. Però com d'Ensenyament no es pot fugir, vaig haver de renunciar, farta de maltractaments. Com a mínim els càrrecs polítics això no ho fan.

S'està carregant...

Miquel Àngel Abril Hidalgo ha dit:

RESPON ↩

4 DE NOVEMBRE DE 2016 A LES 12:22 PM

Començo per felicitar la iniciativa de la temàtica i l'encert en el moment de plantejar aquestes sessions, la ponència del Dr. Digón i el resum.

Considero que aquestes reflexions s'han de mantenir vigents i presents per acotar el debat i el